

РАДОЙ РАЛИН
ВОЙНИШКА ТЕТРАДКА

chitanka.info

ВМЕСТО СБОГОМ

*Заминавам на фронта... Решено!
Няма място за сметки сега...
Моя, кръв, бий жестоко във вените,
мой юмрук, израсни по-корав!*

*Моя българска, мъжка решителност,
поведи ме в ръцете със щик,
там на запад! В бой да изпитам
свойта чест на народен войник.*

*И ако — със очи насълзени —
мойта майка пред прага ме спре, —
твърд, спокоен, без капка вълнение
да закрача напред.*

*Вие практични мои приятели,
стига приказки! Нямайте дума сега!
Там! На фронта със шмайзер в ръката
най-добре се разбива врага!*

*Там! На фронта, където фашистите
пред смъртта си отчаяно бдят.
Само там всички чувства и мисли,
само там води нашия път.*

*Само там! През Берлин — към победата!
Без Берлин няма радост и мир...
Към Берлин след двубоя последен
за щастливи, за радостни дни!...*

Заминавам на Запад! За фронта.

*От сълзи и съвети нямам нужда сега:
във борбата велика, огромна
за желая да дам своя дял.*

*Ако падна в битката? Нищо!
Друг боец моя пост ще смени:
а на гроба ми гордо ще пише
„Той загина на път за Берлин!“*

1944

ЗАМИНАВАНЕ

*Моторът се затресе... И колата
се плъзна по отпъкания сняг...
И ти се взря за сетен път в стъклата,
и ти за сетен път погледна пак.*

*Какво ще гледаш? Ти нетърпеливо
очакваше отдавна дълъг път...
А в тоя час сърцето ти се свива,
че в тоя час тъй хубав е градът.*

*Училището, дворът, изпращачите
останаха отзад, а отстрани
надбягват се лудешката във здрача тих
витрини, минувачи, светлини...*

*И мерне се за миг — и пак изчезне
познат прозорец, улица, трамвай.
Тук всичко твое близко е излезнало
в шпалир „На добър час!“ да пожелай.*

*Довиждане, обичан град! Със здраве!
Тъй хубав пред раздялата си ти!
Довиждане! Ний няма да забравим
как тая вечер целият блестиш.*

*И там далече, в оная непозната
унгарска заледена равнина,
през тежките минути на войната
пак ще ни сгрява твойта светлина.*

И аз откъсвам сетнята въздишка.

*Шофьорът е засилил скоростта.
И аз изкозирувам по войнишки,
и марш познат засвирвам със уста.*

*Довиждане! Колата вече яха
напред въз оснеженото шосе.
Градът, назад останал, още маха
за сбогом две премръзнали ръце.*

1946

ШОФЬОРЪТ ИВАН

*Двама сме будни в колата —
само шофьорът и аз.
Другите върху седлата
дремат и „хъркат на глас“.*

*Аз съм от всички най-малък
(не съм служил дори!),
лесно ме сън не поваля,
буден ще чакам зори...*

*Стиснал кормилото яко,
кара шофьорът Иван.
Харен е той. И добряк е.
Вечно бърбурив и засмян.*

*Той със насмешка ми дума:
„Ти ми се пишеш юнак,
ала щом свирнат куршуми,
как ще удариш на бяг!“*

*После надълго се хвали:
„зар на завоите“ бил,
целият фронт обикалял,
много ранени спасил...*

*В минни полета минавал
даже малко пиан.
Тук по гласа го познавам,
лъже шофьорът Иван.*

Да, но нощта я изкарахме,

*без да помислим за сън.
Ставайте вече, другари!
Развиделява се вѣн.*

1945

ПОЧИВКА ПРЕД НИШ

*Вънка съмнало вече...
Още по-бял е снегът
и продължава далече,
край няма нашият път.*

*Слънцето слабичко свети,
скрито зад близкия склон.
Всички крайпътни дървета
сторват ни малък поклон.*

*Ние сме с още размътен
поглед от дългия сън.
Спирай, шофьоре, сред пътя,
да се разтърпчем навън.*

*Цяла нощ клинци ковахме.
У-у-у, че бе дълга нощта,
и във съня си видяхме
чудни и страшни неща.*

*Пръв след шофьора излизам.
Другите скачат след мен.
Вън на открито ни лизва
въздухът свеж и студен.*

*Всеки усмихнат, проветрен
трие очи със сняг.
„Ниш е на три километра“,
казва крайпътният знак.*

ЯГОДИНА

*Колко път частта измина...
Цял ден все вървим, вървим...
Ще се спрем ли да починем,
или пак ще продължим?*

*Ето мъничката гара!
Село ли е, или град?
Ето къщичките стари
край широкия площад.*

*Тук-таме прозорец свети.
Спуснал се е ранен мрак
и на ленти от небето
пада непрестанен сняг.*

*Старци пред вратите канят
тази нощ у тях да спим
и ни черпят с пълни кани
вино, да се подкрепим.*

*Бяхме уморени, мрачни,
сили нямаше у нас.
Ала този поздрав „Брача“,
този светъл, снежен час*

*ни кара да забравим
старите горчивини.
Ягодина! Сън наяве,
в светъл спомен остани.*

БОЖИЧ

На Мира Алечкович

*Божич във Белград насред път ни свари.
Беше до пояс снегът навалял.
Белград през тихата коледна заран
беше наистина целият бял.*

*Спря се частта ни пред градската поща,
спря се след дългия, нощния път.
Бързо премина умората нощна,
като картина бе хубав градът.*

*Тътнеха вредом огромни камбани.
Ехото носеше песни и смях.
Срещяхме старци, жени, партизани,
бързо започвахме разговор с тях.*

*И заобиквахме сръбските хора,
както дете обиква дете...
С първата дума на „ти“ си говорим —
ние на сръбски, на български те.*

*Трупаше сняг изобилен. До пояс.
Бие вървахме... Тъй хубаво бе.
Бяхме сред Белград, а сякаш на своя
родна земя и под родно небе.*

*Падай ти, сняг, на красиви кордели!
„Здраво!“, наш Белград, съвсем побелял.
Поздрав на твоите здания бели,
поздрав на цялата сръбска земя.*

*Поздрав от нас! От родината наша,
дето във снежния коледен час
нашите пият с препълнени чаши,
пият и мислят за нас и за вас.*

1947

РАЗДЯЛА С БЕЛГРАД

*Всред тебе десет дни прекарах
и сякаш всичко беше сън:
оная януарска заран
със коледен камбанен звън.*

*Сладкарничката, във която
се сгрях със топъл липов чай
и на добрия съдържател
разправях все за моя край.*

*И там, над масата замислен
за мама, тате, за дома,
въздъгнах сладко и написах
от „фронта“ първите писма.*

*И малката бедняшка стая!
Нощувах в нея десет дни
при весел, мустакат хазяин,
участник в четири войни.*

*И утрините му щастливи
по обиколки из града.
И партизанките красиво
заруменели от студа.*

*И залезът далечен, ален,
замрежен от фабричен дим...
И Сава — бавна, потъмняла,
с лениви, лъскави води.*

И мостът, който в Сава мие

*ранените си колена.
По този мост ще минем ние,
за да отидем на война.*

*Нощес ще продължим от Зумен.
Нощеска е на път частта.
Аз трябва сбогом да си взема
със всички видени места.*

*Тук десетина дни прекарах.
Градът ми стана тъй любим.
И станахме с града другари —
скърбя, че ще се разделим.*

*Сполай, сполай, ти, град приятел!
Живей ти в мир! Бъди щастлив!
Дано през идващото лято
през теб се върна здрав и жив.*

1947

В ШЛЕПА

*През нощта пипнешком като слепи
по смълчаната черна река,
претоварени плуват два шлепа
със муниции, с хляб и войска.*

*И настръхнал вълнува се Дунав.
Ще замръзне ли той на студа?
Вън е страшно — студено, безмълвно,
не се мярка едничка звезда.*

*Свети само в каютите бели,
по които през задух и дим,
върху пода едва сме се сврели,
и позъзваме още, и спим.*

*И на пода лежа и сънувам:
кораб... мачти... огромни вълни...
И със скърцация кораб пътувам
за красиви, за мирни страни.*

*Вече спрели са всички гърмежи...
Вече никъде няма война!
Няма граници, телени мрежи
и свободна е всяка страна!*

*Утре заран пристигнем ли — кея
на пристана през ранния час
вместо гръм, вместо залп оръдеен
знамена ще развява за нас.*

Ех, красива наша победа!

*Нали всички я мислим така?
Не се стресвам и сънено гледам,
някой грубо ме сбутва с крака.*

*И се вдигам, а клепките лепнат
и сънят връз очите тежи.
Още малко — и стигаме — шлепът
вече срещния бряг приближи.*

*И от срещния бряг се възправя
на природата в снежния скут
Нови Сад, не насън, а наяве,
незаспал, вкочанясал от студ.*

1947

ПОЕТЪТ

На Атанас Делчев

*Поетът... Него от младеж боготворях
и не посмеях с него да се запозная.
По улиците отдалече го следях,
със завист съзерцавах бедната му стая.*

*И този ден, когато тръгвах на война,
на улицата срещнах го съвсем случайно.
И заболя в сърцето ми една вина,
че досега съм го обичал само тайно.*

*Той забеляза колко много ми тежи
сандъчето със моите войнишки вещи
и неочаквано до мене приближи,
взе дръжката. Усетих пръстите горещи.*

*Не само че товарът стана двойно лек.
Пред него можех цял да го издекламирам.
Но сепна ме поетът и като човек.
А тръгнал бях за свободата да умирам.*

*Внимателно запита имам ли баща,
защо не ме изпраца никое момиче?
И все на път ли ще прекараме нощта?
В частта си с близки ли съм, или съм самичък?*

*Узнал, че аз съм доброволец, изведнъж
от обич почна той да ме разубеждава,
че би било добре да стана първо мъж,
че смешно е човек в смъртта да търси слава.*

*Не слава — възразих му аз, — а свобода.
Той ме запитва: нещо много ли ме мъчи,
че искам всичко в тази дума да сведа?...
Ний стигнахме. Той пусна моето сандъче.*

*Сбогувахме се като близки. Не разкрих
какво е бил за мен през толкова години.
Да тръгна на война не се разубедих,
но обновявах вече моите причини.*

1945, 1969

ПЕРЕПРАВА

*Какво ли през дългите походни дни не видяхме?
Какво има още да видим по нашия път!
До гуша ни беше дошло. Ала пак се не спряхме.
И ето, повторно на Дунав водите блестят.*

*Тук Дунав е друг — натъжен и ления. Монотонен.
И залезът гасне над Бездан. И вятър свисти.
И ний с часове преминаваме моста понтонен.
Люлее се мостът и лед по дъските блести.*

*По пътища лоши цял ден камионът те люшкал.
И ти си премръзнал — със нос, посинял от студа.
От време на време подпираш се с тежката пушка
и щом се подхлъзнаеш — пропадаш сред тая вода.*

*И мислиш — да стигнеш до края не би имал сила.
Ще паднеш на сред път в дълбоката тъмна река.
Но от лодките девушка руска усмихва се мило,
от лодките девушка руска ти маха с ръка.*

*А ти не отвърщааш. По моста напред отминаваш.
И мостът се клати. И лед по дъските блести.
Ти мислиш: девойката руска да ли те познава?
И все ти се струва — за втори път виждаш я ти.*

*А Дунав шуми натъжен и ленив. Монотонен.
И сякаш водите му черни съвсем на текат.
И ти, и другарите твои по моста понтонен
вървите — и бавно пред вас приближава брегът.*

1947

УНГАРСКИ ГРАДЕЦ

*Беше пътят задръстен
от войска и коли.
Бяха паднали гъсти,
непрогледни мъгли.*

*И на път бе — да спreme
във градеца пред нас,
на крака да подремнем,
да починем за час.*

*Беше толкова черно
и напред, и назад.
Като в сън ни се мерна
стар и тесен площад.*

*С плътно спуснати щори
вече къщите спят.
Няма никакви хора,
пуст е градският път.*

*Заковали отрано
свойте пътни врата,
всичко живо, прибрано,
се е свило в нощта.*

*Всред площада бди само
като воин пост
върху кръста от камък
изоставен Христос.*

Ние бием вратите

*с вкочанясал юмрук
и ругаем сърдити —
нито глас, нито звук.*

*Ще си тръгнем обратно
пак по градския път.
Непознатия град ний
ще намразим до смърт.*

*Беше паднала гъста
и студена мъгла.
Тъй вървахме до късно
с вкочанели тела.*

1946

КАМИОНИТЕ

*Ей, крачета, все пешком вървели,
в друго време бихте ли могли?...
Все така наред път да сте спрели,
да не бяха бойните коли.*

*Че колите в сняг и кал ни возят.
Фронт нали е, пътят все е лош.
Мини свирят... Влачи се обозът.
Тръска те каруца цяла ноц.*

*Случи се, препускаш и на „Щаер“
по горист, отвред обстрелван склон.
Ала най обичам, да призная,
все да се придвижвам с камион.*

*Просто на шосето си заставаш,
тропаш със премръзнали крака.
Камион когато се задава,
отдалече махай му с ръка!*

*Камионът всякога е тесен,
тъпкан, но и теб ще побере.
Всеки тук си тананика песен,
всеки тук е малко по-добре.*

*Всред лицата, първом непознати,
все откриваш някакъв земяк.
А хвърчат из въздуха гранати,
но шофьорът си препуска пак.*

Пустата изпраца остър вятър,

*лепне по мустаците ти скреж,
но дали ще бъде по-приятно
да се скиташ километри пеш?*

*Тук е фронт. Не можеш да избираш!
Камиона само щом съзреш,
хуквай срещу него да го спираш.
Вози камионът най-добре.*

1946

СПОМЕН

*Под зимния навъсен небосклон,
през пустите унгарски градове
по цели дни вървахме ние...
Онези януарски студове
и нашият разкъсан ешелон.*

*Враждебно блъска вятърът насрещен.
Исус Христос — от всеки кръстопът!
Не дойде никой друг да ни посрещне,
за добър час ръка да ни помага...
Тук хората, по къщите си скрити,
за вратите
надзъртаха подире ни в уплаха.*

*Не ни помага никой отдалече с ръка!
Защо, защо от нас се всеки крие,
нали сега сме ние
освободителна войска?*

*Но в тези селища невъодушевени,
без старци, без жени и без деца
ний виждахме
тук-там по улиците накачени
червени, много малки знаменца.*

*О, плахите червени знаменца!
Те боязливо в тоя студ трептяха
и ний към тях извъръцахме лица,
щастливо нашите сърца туптяха:
Живееха наблизко комунисти.*

*Къде са те? Защо сега ги няма?
Завода си затрупан ли разчистват,
в кметството ли цяла нощ не спят
и пак въпросът си остава нерешен,
ще има ли за хората обяд
през следващия ден?*

*Къде са да ги срещнем, да ги спрем,
ръцете им да стиснем,
кураж да им дадем!*

*А чакаше ни път и неизвестност...
Тепърва всичко ставаше война
и в нея — не идеала другата страна.
Но в пътя ни безкрайно дълъг, тежък,
но в пътя ни, затрупан в сняг, блестяха
мъничката червени знаменца!*

*Но можехме ли всичко да обясним?
ний вярвахме,
ний бяхме млади.
За нас
по-важно бе да вървим.*

1948

ДЕВЕТИ МАРТ

*Кой мислеше само? След тази гора мъченица
за втори път пак е задръстено вред от войници.*

*За втори път пак проехтяват топовни гърмежи,
в дърветата вятър свири — уплашен, наежен.*

*Ний чакаме в бойна готовност... Настъпи ли
зрачът,
стъмней ли, потегляме в новата бойна задача.*

*Ний чакаме... Чакат със нас камиони, линейки,
оръдия кални, маскирани с борови вейки.*

*Ще тръгнем ли скоро? Къде ще се бием? Не знаем...
Как всичко се бави! А нямаме сила да траем.*

*Пред нас преминава унесен и тих командирът,
той вижда, пред Драва противникът вече напират.*

*Не идем ли в помощ, пристигнем ли малко по-късно,
дотук ще нахълтат и фронтът ще бъде разкъсан.*

*И сякаш на всички ни мислено стиска ръцете,
и иска да каже: „Кураж, мои верни момчета!“*

*Най-после тръбачът изсвирва!... Гората изтръпва
и хора, животни, камиони във тъмното плъват.*

*И тръгват за битката нашите бойни колони —
подире им махат за сбогом ранени колони.*

*Да стигнем по-скоро! Че нямаме сили да траем:
кога да пристигнем? Къде ще се бием? Не знаем...*

1947

ДРУГАР

*На пътя между Чехи и Полконя
е спряла санитарна кола.
Лежи един ранен в гърдите конник
в калта, сред неприбраните тела.*

*А конят му над него се навежда,
безпомощен наоколо снове,
далеко към линейката се вглежда,
то сякаш санитарите зове.*

*Раненият загубва вече сили,
отпуска се, главата му тежи.
А кончето над него лудо цвили,
за своя боеви другар тъжи.*

1946

СМЯНА

*По пътя се връщат разбитите части.
Отиваме ние на тяхното място.
Наоколо мрак. Като рог е нощта
и само ботушите шляпат в калта.
Без поздрав, без глас отминаваме ние.
Ще стигнем в зори. В зори ще се бием.*

*А някой там дълго-предълго запял.
Ей, друже, защо ни е твоята жал?
Подхванеш, а думите в гърлото спират.
Не думи, а сълзи в очите напират.
Вървиш и съзираш през сълзи в нощта
далечни и близки, любими неща.
... Задухва пак вятър... И ето го Сливен.
Над него баирите бдят мълчаливо.
А вкъщи е мама... кукува сама,
теши се със моите стари писма.
Ах, нашият Сливен. Тук раснах, пораснах
на моето време с мечти опасни.
Тук нашата светла идея разбрах
и крепнех чрез нея, и с нея горях.
Еднаж ли из нашите крайни квартали
събрани другари сме гласно мечтали
за „първата схватка“, за „сетния бой“,
за нашата победа, за нашия строй...
А колко загинаха, колко измряха?
Редиците наши съвсем оредяха...
Борбата мечтите ни осъществи.
Врагът е пред тебе. Ти само върви!
Върви за мечтите от нас доживени,
върви, знамената пред нас са развени.*

*Не гледай калта, тъмнината, нощта,
със тебе са всички любими неща.
Макар и наведени, нека да пеем.
Разбитите връщат се, ний ще успеем.*

*Наоколо мрак. Като рог е нощта.
И шляпат, и шляпат ботуши в калта.
По пътя се връщат разбитите части,
отиваме ние на тяхното място.*

1949

ГРОБОВЕ КРАЙ ШИКЛОШ

*Израснаха край Шиклош снощи късно
над двеста нови, пресни гробове.
Дали затуй денят е днес навъсен
и вятърът далечен злобно вей?*

*Дали затуй — съсирен като рана —
грей залезът, полетата мълчат?
И черни, и безпомощни гераните
в далечината скърцат и стърчат?*

*Аз стискам само в джеба си юмрука.
Аз гледам тъпо. Нищо аз не знам.
Едва се сдържам — сълзите ще рукнат.
И чувствавам се много слаб и сам...*

*Бе боят продължителен и тежък
и много кръв през боя се проля.
Но ти не спря пред вражите бумтежи,
ти, братко наш, ти всичко надделя.*

*Ти даде на противника отплата.
Спаси се на родината честта.
И живите отминаха оттатък,
а мъртвите останаха в пръстта.*

*Те, живите, с врага ще се разправят,
те, живите, врага ще победят,
но мъртвите ще спят в пръстта корава,
в земята чужда мъртвите ще спят.*

Израснаха край Шиклош двеста гроба —

*най-свидните другари в тях лежат.
Мълча пред тях от болка и от злоба
и сълзите не мога да сдържа.*

1946

ХУДОЖНИКЪТ

На Рафаел Михайлов

*Унесен в нежност и рисуване,
бе закъснял да се ожени
и своите мъки нелекувани
таи като подуте вени.*

*И всред разгара на войната
ожени се от доброта
с една напълно непозната
и стана закъснял баща.*

*Понеже беше непрактичен,
пред своята жена от срам
реши да стане героичен —
на фронта той замина сам,*

*без повиквателна, защото
кой би го викнал? И защо?
За него злото и доброто
кипяха от едно тесто.*

*Той не умееше да стреля,
нито да бъде топограф.
Хе искаше да се отделя
от другите със своя нрав.*

*Обходи всяко бойно място
и спря над не един убит
и после тушът му начесто
със сълзи биваше размит.*

*Той боевете не прослави
чрез настъпателни платна.
Той виждаше по-величава
човешката злочестина.*

*И не след дълго командира
го върна във тила, у нас.
Щял бил да демобилизира
боеспособната му част.*

*И тръгвайки си, той мълчеше,
той никога не укори,
но хората, с които беше,
остави малко по-добри.*

1945, 1969

ПИСМО ОТ ДЕТЕ

*През целия път на войната
аз пазих едно писъмце.
Това писъмце ми изпрати
дете от далечно селце.*

*Получих го аз. И не вярвах.
Не бе ли за друг вместо мен?
А после на всички другари
го четох от радост смутен.*

*Как пишеше само детето:
„Боецо, обичан и мил,
безбройни, безбройни привети
от родния край приеми.*

*Ний знаем, че в нощите зимни
ни пазих ти там от врага.
Боецо, за тебе тъжим ний,
не с теб се гордеем сега...“*

*Прочетох го аз... И захласнати,
с усмихнати, тъжни лица
мълвяха другарите: „Раснат
в родината славни деца!*

*Ний трябва да свършим по-скоро
народната свята война.
Ний трябва!... Защото говорят
и мислят децата за нас!“*

От дългия път на войната

*донесох едно писъмце.
Това писъмце ми изпрати
дете от далечно селце.*

1946

УМОРА

*Един войник заспал лежи
ей там върху полето бойно.
Ще го познаеш, че е жив
по дишането неспокойно.*

*Той спи прострян върху пръстта,
ръцете си встрани отпуснал,
с полуотворена уста,
с попукани и черни устни.*

*Лъч слънчев трепка и блести
в лика му кален и небръснат.
Над него мина просвисти,
но без съня му да прекъсне.*

*Това е тежък сън, дълбок,
след поход, битки непрестанни,
след десетдневен бой жесток,
след много ноци недоспани...*

*Сред трупове, връз калта
войникът ще лежи до късно.
Сън тежък, равен на смъртта,
след който после ще възкръсне...*

1947

„МЕГГЯ УТЦА“

*Заспали са замръзналите къщи.
Из улиците вее вятър лош.
След дълга обиколка се завръщам
по „Меггя утца“ късно в полунощ.*

*По „Меггя“ всички къщи са еднакви.
Как ще позная своята врата?
Но знам, че Ирма още ме очаква —
прозорчето мъждука през нощта.*

*Почуквам лека на вратата къщна
и Ирма ми отваря на часа
и вместо поздрав — здраво я прегръщам,
ръце затоплям в нейната коса.*

*Аз нямам навик да се влюбвам бързо,
но трябва близък в чуждата страна
и може би за туй съм се привързал
към тая руса, мъничка жена.*

*Когато сутрин тръгвам да пътувам
и ме очаква неизвестността,
целувам я. Тя тъжно се сбогува,
изпраща ме до пътната врата.*

*Тя знае, че през тази нощ студена
се връщам изморен и изгладнял,
и масата добре е наредена,
и огънят е буйно запламтял.*

По „Меггя“ всички къщи са еднакви,

*но лесно ще намеря „свойта“ аз.
Прозорчето, което свети в мрака,
за мене свети в тоя късен час.*

1948

ГРОБ НА ПРИЯТЕЛ

*Видях над гроба твоятo име...
Уви, не беше съвпадение.
Смъртта ли, братко, бе, прости ми
единственото разрешение?*

*Такъв си беше ти: невзрачен,
в класа с успехи не блестеше.
Ти имаше единствен начин:
мълчеше само и мълчеше.*

*Не можеше да пееш песни,
не беше и корав в ръцете
и смазали те биха лесно
богатските момчета.*

*Неромантичен и нехрабър,
ти чувства като че не влагаше,
затуй ли нелегална работа
изцяло ти прилягаше?*

*В тези дни на мъст и унижения
борци с проверка се проваляха,
младежи падаха в сражения
и майки денонощно жалеха.*

*Ти беше дух невидим, който,
повикан, идва моментално,
ти беше свързка на героите,
ти бе подклаждане начално.*

И директиви, и патрони

*пренасяше през сто засади,
но никой теб не те подгони
и никой теб не те издаде.*

*Така посрещна свободата:
в зори бе тръгнал за Балкана
с вързоп лекарства във ръката,
но той излишен вече стана.*

*Ехтеше с възгласи простора
от радост невъобразима
и колко много наши хора
оказаха се, че ги има.*

*Отде придойдоха оратори,
поети с едри револвери,
и делови организатори,
и даже наши офицери.*

*И всеки се роди повторно,
и вред животът се отприщи.
Но в туй движение нагорно
теб не потърсиха за нищо.*

*Ти се почувства тъй самотен,
а бе с душа за подвиг жадна
и тръгна с Трети полк пехотен
и в първата му битка падна.*

*Загинал ли си със усмивка,
за мреш за свободата мила?
Не зная. Земната завивка
от нас навеки те е скрила.*

1955, 1969

ПЛЕННИЦИ

*Шосето едва е понесло
вашата сивозелена пихтия.
Усойните потни лица не се различават.
Единствен признак на живот е страхът.*

Труповете неприбрани имат по-човешки израз.

*Какво ви накара да вдигнете ръце?
На разум ли ви научи грехът?
Нали бяхте готови да умрете за водача,
който бдеше
от всяка стена и книга
върху вашите люлки с пречупен кръст,
върху всички игри и науки,
върху вашата първа любов
и добродетелните ви семейства?*

*Колко речи и фанфари,
колко клетви, маршировки,
походи и фейерверки,
ордени, илюминации!*

*Де е техниката мощна
и духът дисциплиниран,
Де е геният ви философски,
съюзил се с униформата?*

*Страхът или грехът ви сепна?
Хей, пленници, вий никога не сте били войници,
бий бяхте само пленници! С години,
от люлката с пречупения кръст,*

*от книгите и от екрана,
от спортния рекорд и първата целувка,
от микроскопа ви расистки
до кошмара на тоталната война.*

*Не са жестокост само лагерите на смъртта!
Нелепи са мотивите
за зверските инстинкти у човека!
Вий лесно вдигахте ръка за всичко,
вий се обричахте на поголовен, ежедневен плен.*

*Не е ужасна бойната ви сила,
човечеството вече я надмогва.
Ала какво ще стане
със собственото ваше пленничество?
Свалете си ръцете!
Страшна ми е вашата покорност,
по-прилепчива от проказа.*

1946, 1969

ПОЩАЛЪОНЪТ

*През Пустата като насъне,
количка бебешка повел,
върви войник... Той за врага ни
не представлява ли прицел?*

*Стърчи нещастникът нехаен,
не му минава и през ум,
че фронтът е екран безкраен,
че всеки метър е куршум.*

*Той връчва фронтовата поща,
посрещаме го с весел вой.
А на убитите от снощи?
Писмата ще им върне той.*

*Врагът го сигур забелязва
с количка бебешка в ръце
и от стрелба не се отказва,
но стреля вече без ръце.*

*Тук всички мрат без некролози.
Писма тук чакат всеки ден.
А нашият вестител вози
мира, все още нероден.*

1945, 1975

РАЗМИШЛЕНИЯ

*Войната е един сгъстен живот
и нажежен до бяло,
в която който и да е народ
показва се изцяло.*

*Войната прави хората мъже,
страхливците — убийци,
а героизмът — тих и неглиже —
се движи без амбиции.*

*Войната не доставя знамена
за всеки поотделно.
Тук съществува, нямащо цена,
в атака става челно.*

*Войната — с оня изтърван момент
не участва присъща —
и ти си проснат, кървав монумент,
и в траур твойта къща.*

*Войната, тази най-голяма смърт,
деца оставя, ражда внуци,
те като рана дълго я таят
и чистят с революция.*

1946, 1977

СЛОВЕНКАТА

*Аз мислех си, че никога отново
след битките, след дългата война
не ще забие туй сърце сурово
пред погледа на някаква жена.*

*Но ето, аз попаднах в град готичен,
словенски град, разграбен, разрушен.
Но ето, аз съзрях едно момиче
и завървах подире му смутен.*

*И сякаш всичко в мен се преобърна,
и сякаш вече нямаше война,
и пак животът мирен бе се върнал:
пред мен стоеше чудната жена.*

*Тя бе една такава снажна, здрава,
словенска самородна красота!
В очите и шумеше буйно Драва,
косите и — хайдинските жита.*

*Но нямах време да мечтая само!
Нали на път ще бъдем утре пак?
И спрях я. Заговорих я... И двама
по улиците скитахме до мрак...*

*Разказвах и за моята България
и исках да я водя у дома.
Тя смееше се само и не вярваше...
И все пак ме целуваше сама.*

Тя знаеше: България далеч е...

*Не се напуска лесно роден кът...
Ще си останем само с тази вечер,
а аз ще си поема своя път.*

*И утре, щом потегли ешелонът
по чужди градове, далеч оттук,
тя може би за мен сълзи ще рони,
а може би ще се целува с друг.*

*Със спомени съм пълен от войната.
Един от тях остава светъл, чист.
Словения... Градчето непознато...
Словенката със чудните очи.*

1945

ЗАВАРЕНА ЗЕМЛЯНКА

*Напразно въвн фучеше упоритият
зъл вятър на несвършиващата зима.
Землянката бе сигурно прикритие —
от мини и от студ неуязвима.*

*Стените колко гладко са изринати!
Една ръка е пипала грижливо,
затуй не липсват даже и картини.
И всичко е уютно и красиво.*

*Противникът ли в своето отстъпление
е правил тази хубава землянка?
Копал я е пред самото сражение
един усмихнат украински Ванка.*

*Той знаел — тук не ще останат повече,
при най-добрия случай само два дни!
Че утре пак за път ще са готови те,
че може той в атаката да падне.*

*Не гроб-землянка! Той направил жилище,
като в същински дом да се намира.
Човек превръща и трапа в светилище!
Човек не заслужава да умира...*

1956

СЪВПАДЕНИЕ

*Най-после войната завършена...
Омразата сви знамена.
Ликувай, ти младост разкършена,
надвила и тази война.*

*Градчетата с плахо вълнение
отваряха своите врати
и тяхното първо съмнение
в началото тъй ни смути.*

*Но слънце над всичко напираше
и тъй повлия пролетта,
че в себе си всеки намираше
една оцеляла мечта.*

*В какво ненаситно цъфтение
ухаеше целият край.
Щастливо ли бе съвпадение,
че войната свърши през Май?*

1954

ИЗВОД

*Преминах пътищата на войната
и преживях най-страшните неща.
Но тя за мен остана непозната.
Не бях още баща.*

1966

ОТНОВО

*Сърцата ни вече жадуваха
любимия, родния кът
и всички отдавна сънуваха,
че тръгват в обратния път.*

*Бе заран дори неразсъмнала.
Тръбата ни в строя събра.
Наново бе пустата гръмнала —
последното наше ура!*

*Местата, където сме минали,
се мяркаха тъжно край нас.
Прощавайте, братя загинали,
ще помним, ще помним за вас.*

*И ние с очи се прощавахме
с безкрайния тих хоризонт —
туй всичко, което оставяхме,
доскоро се казваше фронт.*

*Туй всичко, което съзирахме,
ни ставаше родно сега.
И ние напълно разбирахме
внезапната наша тъга.*

1954

ОЦЕНКА

*Разлиствайки войнишката тетрадка,
сега я бих написал аз отново
и два пъти по-кратка,
и още по-сурово.*

*О, как е лесно след години
ключа за всичко да намираш,
без грешка да полемизираш
и неосъзнатите причини.*

*Но този ключ — хвърли го, по-добре е,
той бил е от квартира на любима,
която вече с друго живее
и по-различни цели има.*

*Какво от туй, че вече даваш
на всеки факт цената точна.
С какво, кажи, ще оправдаваш
омразата и любовта задочна?*

*Ти би ли тръгнал пак с оная
решителност непълнолетна?
На рисковете страшната омая
с богатства от мечти — несметни?...*

*Защо е — грешките дахващаш
на младата свещена ярост,
която тихо днес изплащаш
в отбрана с идващата старост?*

1970

БАЛАДА ЗА СЕМЕЙНИЯ ПОРТРЕТ

*След няколко дневно пътуване
в градеца бе спряла частта.
Ний търсихме кът за нощуване,
че беше студена нощта.*

*Тъй крачихме морни в безкрайната
не улица — развалина,
залутани в необичайната
и чужда за нас тишина.*

*Наоколо — всичко съборено,
едничък дом само спасен.
Вратата му леко притворена,
стоборът — едва прикрепен.*

*Запалихме лампичка газена.
Накладохме огън в пещта.
И гледаме — как е запазено!
На място са всички неща:*

*столовете сламени, плетени,
бюфетът с кристални стъкла...
А стаите — чисти, пометени,
постлани и двете легла.*

*Два бронзови стари светилника
изпъкват въз белия зид.
Отдолу им цъка будилникът,
от снощи навярно навит.*

На мивката — пълни са каните,

на място са всички неща.
Еднички ги няма стопаните.
Къде са отишли в нощта?

Как цялата къща оставили
и тръгнали после на път?
Защо в бързината забравили
веднъж да ударят ключът?

Къде са? Ний в мрака се взираме —
отникъде няма ответ.
И после случайно съзираме
венчалния техен портрет.

Тя — в бяло облечена цялата.
Той — с фрак и висока яка.
Как нежно е хванал той бялата
свенлива моминска ръка.

Тя гледа в земята. Смутена е.
Не смее да вдигне очи.
Той с видимо нежно вълнение
след нея върви и мълчи.

Тук, в тая квартира са свили те
семейното свое гнездо
и първата снимка с венчилото
е радвала техния дом.

От никого още немразени,
непомнили тягостни дни.
Били са те сякаш запазени
с портрета от всички злини.

В живота се слънчев унесени,
сами не усетили как
войната страхотно надвесена

дошла и до техния праг.

*Градецът изтръпнал във паника
след своя следобеден сън.
Забили камбаните в заника
и хукнало всичко навън.*

*Съпрузите, горко разплакани,
прегърнали своето дете —
и — нямало време за чакане,
побягнали също и те!*

*Те всичко, те всичко оставили
и тръгнали после със плач.
Дори и портрета забравили.
Останал портретът-пазач.*

*Тук битката с дни продължавала...
Изригвала с трясък пръстта.
Тук двете страни се сражавали
свирепо за всяка врата.*

*На пепел тук сградите станали.
Градецът бил цял разрушен.
Пожари градецът обхванали —
домът си останал спасен...*

*Щастливо успял да дочака той
и сетния сепнат картеч.
Напред продължила атаката,
придвижил се фронтът далеч.*

*В дома тук войници преспивали
от влязлата чужда войска.
И кротки, добри си отивали,
без нищо да барнат с ръка.*

След битката грозна, решителна
били настървени и зли,
те идвали тук отмъстителни,
в дома те за плячка дошли.

Тършували, мрачно се взирали
на стаите в глухия здрач
и после случайно съзирали —
насреща: портретът-пазач!

И дълго в портрета се вглеждали,
портрета докосвали с пръст,
главите се после навеждали,
забравяли всякаква мъст.

И чистили, пълнили каните,
помитали пода навред,
когато се върнат стопаните,
да бъде пак всичко наред.

Часовника после навивали,
преспивали. Още в зори
те кротки, добри си отивали,
в очите със сълзи дори.

— — —

Часовникът звънна дванаесет,
подсети ни: трябва да спим,
че утре от съмнало, знае се,
отново на бой ще вървим.

Но как да заспиш ти, когато си
обхванат от мисли безброй.
А всеки бе спомнил в тъгата си
домашния свиден покой.

*Я, слушай, как чезнат въздишките,
как всичко затихва за миг
и как по лицата войнишките
минава неясен светлик.*

*Че водихме ние сражения,
че трупове газехме с крак,
че бихме врага с настървение,
но хора останахме пак.*

1945, 1952

Източник: [Словото](#)

Издание:

Радой Ралин. Избрани творби в два тома. Том първи
„Български писател“, С. 1984

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.